

Aplikovaná hydrologie a vodní hospodářství krajiny

Úvod. Příkladová aplikovaná studie a souhrn metod zpracování hydrologických dat

Termíny přednášek a cvičení

- ~ 20.2, 27.2
- ~ 6.3, 13.3, 20.3, 27.3
- ~ 3.4, 10.4, 17.4, 24.4
- + (možnost hydrometrování na toku)
- + exkurze v trvání ½ dne
- Konzultace úterý: 8h-9h50
- Ukončení: písemná zkouška (minimálně 51% bodů)

Vodní hospodářství

- ~ je významným oborem
- ~ Mezi nejdůležitější úkoly VH patří zajistit zásobování obyvatelstva pitnou vodou a zmírnit následky extrémních jevů, jako jsou povodně a sucho.
- ~ Ministerstvo zemědělství zajímá zejména prostřednictvím státních podniků Povodí a státního podniku Lesy ČR správu vodních toků a vodních děl ve vlastnictví státu.
- ~ V geosci sekce vodního hospodářství je zejména kontrolní a metodická činnost ve vodním hospodářství, dále oblast vodovodů a kanalizací, vodohospodářská a dotační politika státu, plánování využití vodních zdrojů, technická bezpečnost vodních děl, zakladatelská činnost v státním podniku Povodí, osvětlová činnost a další. (zdroj: eagri.cz)

Case study: Identifikovanie a mapovanie povodňového rizika

- ~ **Identifikovanie a mapovanie povodňového rizika**
- ~ hlavný cieľ:
  - v prostredí GIS realizovať hodnotenie povodňového rizika s využitím metód multikriteriálnej priestorovej analýzy a porovnanie získaných výsledkov hodnotenia, pri rôznych zostavách analýzy (váhy, kritériá, rozhodovacie pravidlá,...)
- ~ vedieť aj (čiastkové) ciele:
  - pri hodnotení povodňového rizika vychádza z:
    - **povodňovej hrozby** (F-G parametre, N-robné pretoky,...)
    - **zraniteľnosti** (sociálna, environmentálna, ekonomická)
  - pokus o iastočnú automatizáciu hodnotenia (?ArcGIS toolbox?, ?skript?, ?celúľatý automat? ...)
  - kompatibilita s legislatívou SR/EU (2007/60/ES: z. 7/2010), príp. iné nadväzujúce projekty a iniciatívy

OCHRANA PRED POVODŇAMI

- ~ tzv. tradičný prístup: management povodňového rizika
- ~ tradičný prístup:
  - rôzne technické riešenia zamerané hlavne na redukciu rozsahu potenciálne zaplaveného územia: budovanie hrádzi, vodných nádrží, suchých/vlhkých poldrov, prehĺbovanie koryta, stabilizácia a kosenie brehov, regulácia vodných tokov, napriamovanie vodných tokov, prerézavanie meandrov...
- ~ kritika tohto prístupu:
  - nekomplexnosť ochrany, nezhodovanie zraniteľnosti ohrozených objektov (ich vlastností) ...

OCHRANA PRED POVODŇAMI

- ~ management povodňového rizika:
- ~ okrem zmenšovania rozsahu potenciálne zaplaveného územia aj znižovanie zraniteľnosti a negatívnych dôsledkov
- ~ integrácia technických a netechnických opatrení (zmenšenie rozsahu zaplavenia a zníženie zraniteľnosti), vedie k oveľa efektívnejšej a optimálnejšej redukcii potenciálnych negatívnych dôsledkov povodne a tým aj robustnejšej ochrane.

POVODOVÉ RIZIKO

$\text{povodové riziko} = \text{hazard (pravdepodobnosť)} * \text{konkrétne negatívne dopady}$

Riziko je kvantifikované na pravdepodobnosť toho, že nejaký sledovaný ohrozený objekt utrpí stratu (na kvantite alebo kvalite) v dôsledku pôsobenia konkrétneho hazardu. Hazard je fenomén: prírodný úvel, ktorý má potenciál spôsobiť tieto negatívne dopady, avšak záleží hlavne na zraniteľnosti ohrozených objektov, a do akej miery tieto dopady budú naozaj realitou. %

Crichton (1996) ; Thwissen (2006) ; Schneiderbauer & Ehrlich (2004)

VYJADRENIE POVODOVÉHO RIZIKA

kvalitatívne

kvantitatívne

Extreme Risk
High Risk
Medium Risk
Low Risk

> 2.000.000 €/ha
1.000.000 - 2.000.000 €/ha
500.000 - 1.000.000 €/ha
100.000 - 500.000 €/ha
< 100.000 €/ha

zdroj obrázku: Biza P. et al. (2011). The Use of GIS Software Tool for Benefit-Cost Analysis of Flood Mitigation Measures in CI

HAZARD

potenciálna škodlivá alebo škoda vytvárajúca udalosť, prírodný úvel, jav, fenomén alebo ľudská aktivita, ktorá môže spôsobiť stratu na ťvotoch, zranenia, škody na majetku, prerušenia sociálnych alebo ekonomických sietí a aktivít, príp. environmentálnu degradáciu

v súvislosti s povodňami hazard vnímame ako konkrétnu N-ro nú povodeň (kde N=5, 10, 20, 50, 100, 1000 resp. povodeň, ktorá sa vyskytne s pravdepodobnosťou P (kde P=0,2, 0,1, 0,05, 0,02, 0,01, 0,001)

atribúty hazardu (povodne):

- výška vodnej hladiny
- rýchlosť prúdenia
- dobazaplavenia
- ...

Exceedance Probability
1/10
1/100
1/500

Water Depth
4 m
0 m

zdroj obrázku: de Moel, H. et al (2009). Flood maps in Europe: methods, availability and use

VYJADRENIE HAZARDU

záleží od veľkosti územia (mierky spracovania)

priestorové rozšírenie => hodnotené územie

kvalitatívne vyjadrenie

hydrologické modelovanie v prostredí HecRAS 4.1 (príprava dát a vizualizácia Hec-GeoRAS 10)

dáta:

- ✓ prietoky-Q (GúSAV)
- ✓ digitálny model reliéfu (DMR-3 10m; GKU)
- ✓ landcover (Corine 06; SAŽP); CPD ZB GIS (GKU)
- ✓ letecké snímky (2003, 2004; GúSAV)/Google Earth - aktuálnejší stav

verifikácia: spoločnosť DHI

zdroj: Skubián (2012), case study

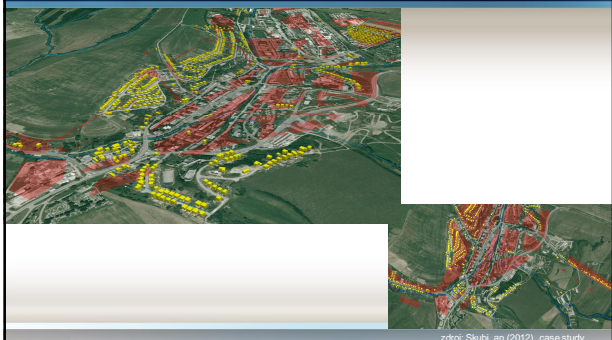
OBYTNÉ BUDOVY (2895 z 8630)

zdroj: Skubián (2012), case study

BYTOVÉ DOMY

zdroj: Skubián (2012), case study

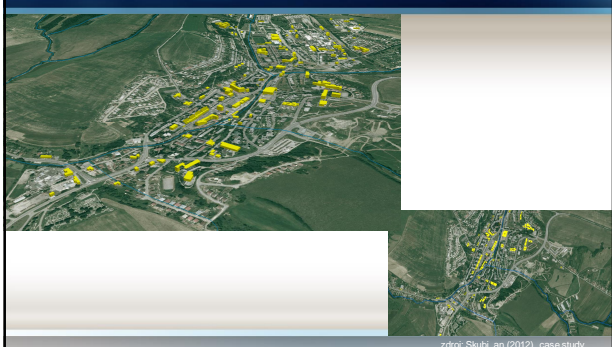
RODINNÉ DOMY

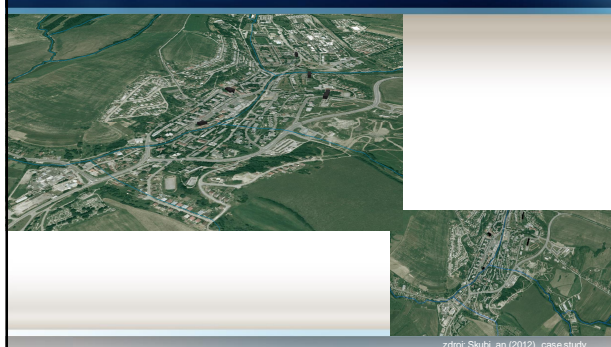
BYTOVÉ A RODINNÉ DOMY SPOLU

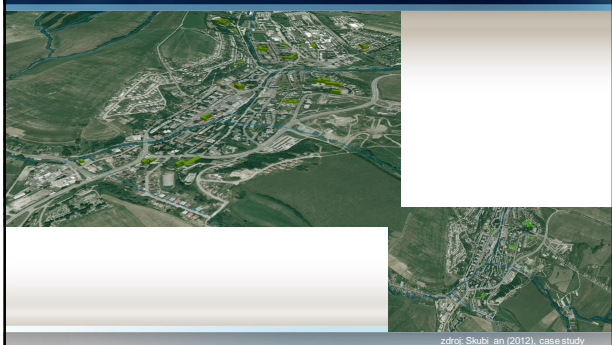
SOCIÁLNE HOTSPOTY ĚĎDE Í

SOCIÁLNE HOTSPOTY ĚĎNOCÍ

BUDOVY VŮEOBECNĚHO VŮYZNAMU

POTENCIÁLNE ZDROJE ZNE ĚISTENIA

